

Wolność w sztuce – wolność w społeczeństwie. Problem cyfrowego zniewolenia i inwigilacji.

Przedmiot:

Język polski, plastyka, etyka, historia i teraźniejszość, wiedza o społeczeństwie.

Grupa docelowa:

Klasa VII lub VIII szkoły podstawowej
liceum ogólnokształcące
technikum

Zakres:

podstawowy i rozszerzony

Autor:

Piotr Ślusarczyk

Cele operacyjne.

Uczeń:

- interpretuje pracę chińskiego dysydenta;
- osadza prace Badiuca o we współczesnym kontekście społecznym i politycznym;
- wypowiada się na temat powinności etycznych sztuki;
- zna pojęcie cenzury prezencyjnej;
- zna, rozumie i stosuje pojęcie inwigilacji;
- tworzy wypowiedź na temat roli wolności słowa w demokratycznym państwie prawa;
- dostrzega napięcie między nowoczesną technologią a wolnością obywatelską;
- zajmuje stanowisko w sprawie odpowiedzialności instytucji kultury za ochronę wolności słowa;
- wskazuje na związki między jakością życia jednostki a sytuacją (geo)polityczną.

Metody i techniki nauczania:

- wizyta w centrum sztuki współczesnej;
- dyskusja;
- praca z tekstem plastycznym;
- praca eksploracyjna;
- praca z tekstem prasowym.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- reprodukcje prac Badiuca;
- artykuły prasowe relacjonujące wysiłki przedstawicieli Chińskiej Republiki Ludowej, mające na celu niedopuszczenie do otwarcia wystawy chińskiego artysty.

Przebieg lekcji:

Przed lekcją:

- 1) Przygotowanie do zajęć. Wizyta uczniów w Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski. Nauczyciel prosi uczniów o zapoznanie się z folderem wystawy Badiucao Chiny. Opowieść prawdziwa.

Faza wprowadzająca

- 1) Podanie celu i tematu zajęć.
- 2) Uczniowie podejmują refleksję nad problemem wolności słowa w sztuce i odpowiedzialności instytucji państwa za jej ochronę.

Działanie 1.

Przeczytaj poniższe oświadczenie w sprawie nacisków Ambasady Chińskiej Republiki Ludowej na Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski.

W Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski trwają ostatnie prace nad wystawą chińskiego artysty *Badiucao Chiny. Opowieść prawdziwa* [*Tell China's Story Well*], której otwarcie jest planowane na piątek 16 czerwca 2023 roku.

Badiucao jest chińskim artystą i dysydem mieszkającym obecnie w Australii. Jest on znany przede wszystkim z grafik i obrazów, instalacji oraz akcji ulicznych, które koncentrują się wokół tematyki łamania praw człowieka i ograniczeń wolności słowa we współczesnych Chinach.

Pierwsza w Polsce wystawa Badiucao przedstawia opowieść o Chinach odmienną od tej, którą proponują chińskie władze, posługując się propagandowym sloganem *Tell China's Story Well*. Opowieść przedstawiana przez artystę to kronika wciąż trwającego gwałcenia praw człowieka, manipulacji pamięcią historyczną o wydarzeniach na placu Tiananmen w 1989 roku, cenzury nałożonej na obywateli Chin podczas pandemii Covid-19, przymusowej asymilacji kulturowej Ujgurów, protestów, w których mieszkańcy Hongkongu walczyli przeciwko polityce rządu oraz niepokojących relacji między Chinami a Rosją w sprawie inwazji rosyjskiej na Ukrainie.

Chcemy wyrazić zaniepokojenie i zdumienie działaniami Ambasady Chin w Warszawie podejmowanymi wobec Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, które prowadzone są od kilku dni, a których celem jest powstrzymanie otwarcia wystawy. Wysoki rangą przedstawiciel chińskiej Ambasady odwiedził Zamek Ujazdowski, domagając się zatrzymania wystawy, a do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego napływają listy domagające się cenzorskiej ingerencji w program Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski. Jednocześnie strona internetowa Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski została zablokowana na terenie Chińskiej Republiki Ludowej przez władze tego państwa.

Odczytujemy wskazane powyżej działania jako akty cenzury prewencyjnej, przeciwko którym stanowczo protestujemy. Zachęcamy także wszystkich tych, dla których wolność słowa i ekspresji jest cenna do wspierania artysty i naszej instytucji przede wszystkim poprzez obecność na wernisażu, a także wszelkiego rodzaju inne działania, które pomogą zatrzymać antywolnościowe naciski.

Źródło: <https://u-jazdowski.pl/program/wystawy/oswiadczenie-w-nbsp-sprawie-naciskow-ambasady-chinskiej-republiki-ludowej-na-nbsp-csw-zamek>

- Wyjaśnij znaczenie terminu dysydent.
- Znajdź w Internecie informacje promujące współczesne Chiny. Jaki wizerunek kraju wyłania się z tych materiałów?
- Jakie przykłady łamania praw człowieka w Chinach wymienione zostały w oświadczeniu?

3▪ Dlaczego, Twoim zadaniem, władze w Pekinie próbują zatrzeć pamięć o wydarzeniach

na placu Tiananmen w 1989?

3▪ Jakie działania przeciwko Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski podjął chiński rząd?

3▪ Czym jest cenzura prewencyjna? Dlaczego jest ona nielegalna w Rzeczypospolitej Polskiej?

- Jakie skutki dla wolności słowa i ekspresji artystycznej pociągnęłyby za sobą odwołanie wystawy pod naciskiem przedstawicieli chińskich władz?

Faza realizacyjna

1) Nauczyciel prezentuje *Autoportret* Badiuca.

Działanie 2.

Zadaniem uczniów jest interpretacja pracy *Autoportret*.

- Jaki gest wykonuje artysta?
- Jakie jest znaczenie tego gestu?

2) Nauczyciel prezentuje pracę *Głodny Mao*.

Działanie 3.

Uczniowie odpowiadają na pytania.

- W jaki sposób wykorzystano w pracy alegorie zwierzęce?
- Do jakiej postaci historycznej nawiązuje w tytule artysta?
- W jaki sposób artysta wykorzystał homonimię słowa „mysz” (ang. mouse)?

3) Nauczyciel prosi uczniów o znalezienie i przeczytanie informacji w Internecie na temat książki *Surveillance State* Joshua China i Lizy Lin, filmu dokumentalnego *Inwigilacja dla dobra ogółu* w reżyserii Jialing Zhanga oraz przeczytanie artykułu Damiana Nejmana.

4) Nauczyciel wyświetla neony nawiązujące do logo wyszukiwarki Google i Twittera.

Działanie 4.

Uczniowie pracują w grupach.

Na podstawie prac Badiuca oraz zdobytych informacji przygotujcie dwuminutowe wystąpienie na temat zagrożeń dla wolności i prywatności płynących z nieetycznego stosowania nowoczesnych technologii.

Faza podsumowująca:

Działanie 5.

Uczniowie zabierają głos w dyskusji na temat odpowiedzialności społecznej współczesnych gigantów technologicznych (Google, Twitter, Facebook, itd.).

Praca domowa (do wyboru):

1) Opracuj wspólnie z kolegami katalog praw człowieka w Internecie.

Jakim zasadom powinni się podporządkować giganci technologiczni, kontrolujący przepływ informacji w Internecie?

2) Przygotuj przemówienie polityczne, w którym zwrócisz uwagę na zagrożenia dla wolności i prywatności, płynące z nowoczesnych technologii cyfrowych oraz zaproponujesz rozwiązania tego problemu.

Materiały pomocnicze:

▪ Folder wystawy *Badiuca. Chiny. Opowieść prawdziwa*.

▪ Prace Badiuca: *Autoportret*, *Głodny Mao*, *Twitter*, *Google*.

▪ Damian Nejman, *Orwellowski system. Jak działa totalna inwigilacja w Chinach?*, <https://radiokierowcow.pl/artukul/2439006>.

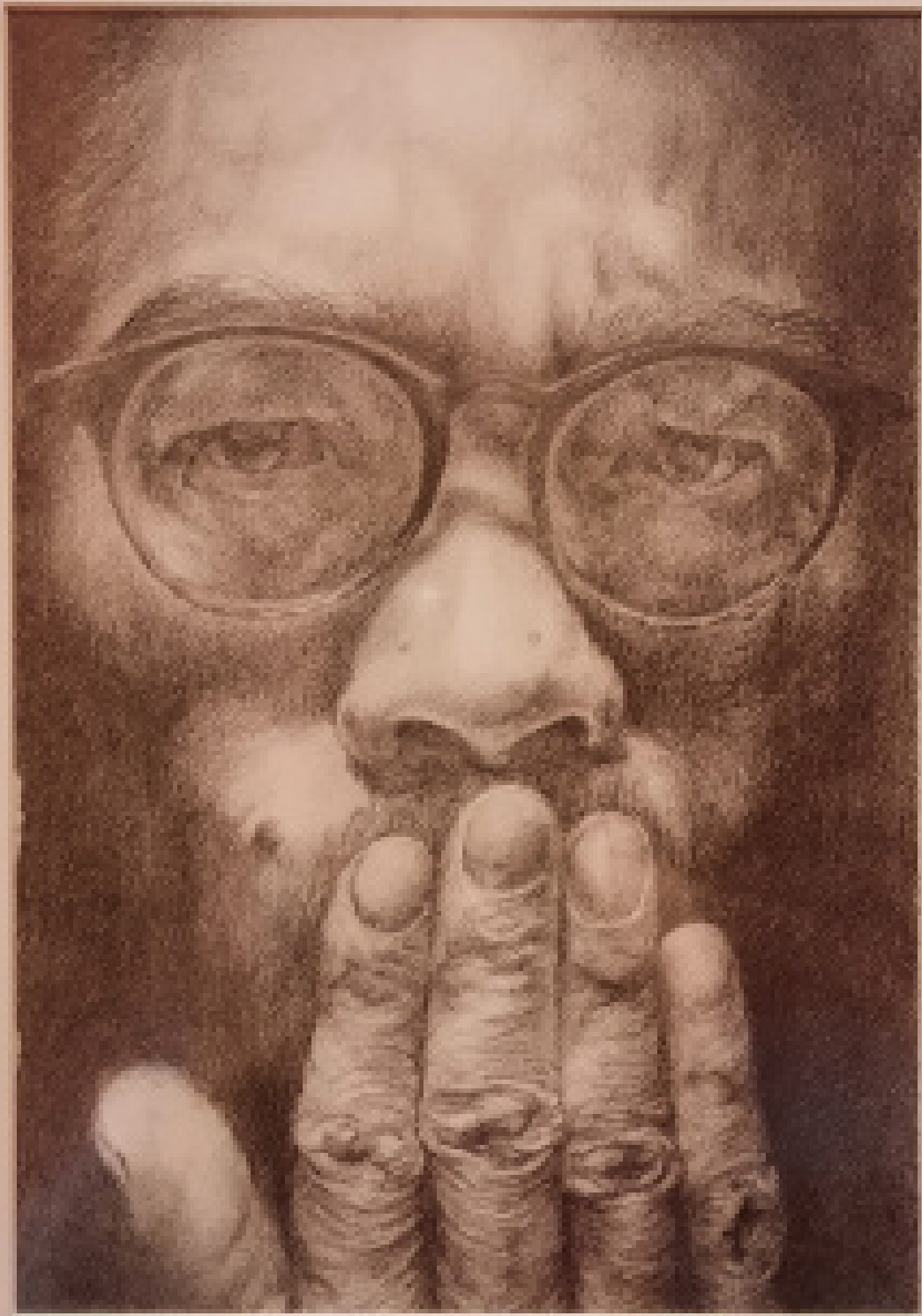
- Informacja prasowa na temat książki *Surveillance State* Josha China i Lizy Lin, <https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/swiat/artykuly/8518199,chiny-surveillance-state-panstwo-inwigilacji.html>.
- Informacja prasowa i zwiastun filmu dokumentalnego *Inwigilacja dla dobra ogółu* w reżyserii Jialing Zhanga, <https://archiwum2023.wkinach.mdag.pl/20/pl/warszawa/movie/Inwigilacja.-Dla-dobra>.
- Anna Bernat, *Badiucao. Chiny. Opowieść prawdziwa* – wystawa chińskiego dysydenta i artysty w CSW, <https://dzieje.pl/kultura-i-sztuka/badiucao-chiny-opowiesc-prawdziwa-wystawa-chinskiego-dysydenta-artysty-w-csw>.
- Weronika Waldon, Chińskie władze chciały zablokować wystawę w Warszawie. „Tym razem przyszli osobiście”, <https://wiadomosci.onet.pl/warszawa/chinskie-wladze-chcialy-zablokowac-to-wydarzenie-co-sie-dzialo-w-zamku-ujazdowski/leprml>.

Wskazówki metodyczne:

- 1) Lekcja jest przewidziana na dwie jednostki lekcyjne.
- 2) Dokument ten można przekształcić w scenariusz lekcji z wychowawcą, inicjując dyskusję na temat skutków społecznych masowego użycia nowych technologii oraz problemu prywatności ery cyfrowej.
- 3) Lekcja ta może uzupełniać zajęcia poświęcone:
 - problematyce totalitaryzmu;
 - twórczości Geорга Orwella;
 - poezji Nowej Fali;
 - prozie dokumentarnej Gustawa Herlinga-Grudzińskiego.
 - komunikacji w Internecie;
 - kontekstom politycznym i społecznym sztuki;
 - prawom człowieka i wolnościom obywatelskim;
 - totalitaryzmowi;
 - rewolucji kulturalnej w Chinach;
 - komunizmowi;
 - normom moralnym w aspekcie społecznym i politycznym.

Badiucao
Głodny Mao
2021

Badiuca
Autoportret
2016

Badiucaio
Google
2018

Badiucaio
Twitter
2018